

Jadwiga Gierczycka

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach

ZNACZENIE POLITYKI STRUKTURALNEJ UNII EUROPEJSKIEJ DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Streszczenie: Konieczność prowadzenia wewnątrz Unii Europejskiej polityki strukturalnej jest konsekwencją dużego zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego i ekonomicznego krajów członkowskich oraz istnienia bardzo dużych dysproporcji między regionami w tych krajach. Istotną rolę w polityce strukturalnej i regionalnej Wspólnoty odgrywają fundusze strukturalne. W perspektywie finansowej 2007–2013 funkcjonują: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny. Z 16 programów regionalnych realizowanych obecnie w Polsce jednym z największych pod względem rozmiarów wydatków jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego. Program ten finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 jest stymulowanie dynamicznego rozwoju przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu.

Słowa kluczowe: polityka strukturalna, fundusze strukturalne, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego.

1. Wstęp

Politykę strukturalną utożsamia się zazwyczaj z polityką regionalną, prowadzoną w regionach, w których występują sektory gospodarki schyłkowe bądź problemowe. Polityka strukturalna jest realizowana znacznie szerszymi środkami niż polityka regionalna, również przez inne formy polityki (rolną, przemysłową). Można przyjąć, że polityka regionalna stanowi określoną część polityki strukturalnej i oznacza bezpośrednio i pośrednio oddziaływanie na przestrzenną strukturę gospodarki przez wspomaganie rozwoju wybranych regionów. „Polityka strukturalna Unii Europejskiej jest formą celowej integracji państw chociażby w zakresie wspomagania rozwoju procesów restrukturyzacyjnych w regionach zacofanych. Rozumiana w ten sposób polityka powinna prowadzić do zrównoważenia rozwoju kraju w jego strukturze regionalnej, przyczyniając się tym samym do podnoszenia dynamiki wzrostu gospodarczego całego kraju”¹.

¹ B. Ekstanowicz, M.J. Malinowski, *Polityka strukturalna Unii Europejskiej*, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2010, s. 12.

Polityka regionalna Unii Europejskiej utożsamiana jest również z polityką spójności, ponieważ jej głównym celem jest zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego między regionami. Polityka spójności ma także prowadzić do zmniejszenia różnic między krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Instrumentem wykorzystywanym w tym celu jest Fundusz Spójności, który finansuje rozwój najuboższych krajów.

Używanie zamiennie nazwy polityka strukturalna i regionalna wynika również z faktu, że podstawowym instrumentem finansowym polityki regionalnej są fundusze strukturalne². Wykorzystanie funduszy strukturalnych, szczególnie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, oraz Funduszu Spójności, który nie jest funduszem strukturalnym, przyczyniło się już do rozwoju wielu krajów i regionów UE, w tym również Polski.

2. Geneza i ewolucja polityki strukturalnej i regionalnej Unii Europejskiej

Konieczność prowadzenia wewnątrz Unii Europejskiej polityki strukturalnej jest konsekwencją dużego zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego i ekonomicznego krajów członkowskich oraz istnienia bardzo dużych dysproporcji między regionami w tych krajach.

Źródła europejskiej polityki regionalnej można się doszukiwać już w traktacie rzymskim, gdzie w preambule zamieszczono stwierdzenie, że państwa członkowskie postanowiły utworzyć Europejską Wspólnotę Gospodarczą „troszcząc się o wzmocnienie jedności swoich systemów gospodarczych i zapewnienie ich harmonijnego rozwoju przez zmniejszenie różnic między poszczególnymi regionami oraz usuwanie opóźnienia mniej uprzywilejowanych regionów”³.

Wspólne prowadzenie polityki regionalnej nastąpiło dopiero w 1972 roku. Wcześniej działania Wspólnoty polegały na koordynowaniu interesów narodowych.

Jednolity Akt Europejski, podpisany w 1986 roku, stworzył podstawy właściwej polityki regionalnej Wspólnoty. Do traktatu rzymskiego został wprowadzony nowy zapis poświęcony spójności społecznej i gospodarczej⁴. Potwierdził on zobowiązanie do zmniejszenia regionalnych różnic w rozwoju gospodarczym i usuwania opóźnień najmniej uprzywilejowanych regionów Wspólnoty. Instrumentami realizacji tego celu miały być fundusze strukturalne. „W roku 1988 państwa członkowskie zaakceptowały perspektywę finansową Delors I i podwoiły swoje wpłaty na fundusze strukturalne w latach 1989–1993. Później w pakiecie Delors II z 1992 roku po-

² A.Z. Nowak, D. Milczarek (red.), *Europeistyka w zarysie*, PWE, Warszawa 2006, s. 287.

³ A.M. Kowalski, *Polityka regionalna w Unii Europejskiej w Irlandii i Wielkiej Brytanii w latach 1989–2006*, SGH, Warszawa 2008, s. 58.

⁴ Tytuł XVII, artykuły 158–162, poprzednio tytuł XIV, artykuły 130 a–e.

dwoiły je po raz kolejny dla okresu 1993–1999. Efektem był wzrost funduszy strukturalnych z 5% budżetu Wspólnoty w 1975 roku do 40% w 1999 roku”⁵.

Dalszym krokiem w rozwoju wspólnej polityki regionalnej był traktat z Maastricht, który w 1992 roku ustanowił Unię Europejską, i traktat amsterdamski z 1997 roku potwierdzający chęć dążenia do osiągnięcia większej spójności ekonomicznej i społecznej w całej Wspólnocie. W traktacie z Maastricht „Wspólnota dąży do zmniejszenia różnic w stopniach rozwoju poszczególnych regionów i zmniejszenia zacofania regionów mających najmniej korzystne warunki, w tym obszarów wiejskich”. Traktat amsterdamski zmienił brzmienie drugiego akapitu artykułu 130a traktatu z Maastricht na następujące: „w szczególności Wspólnota dąży do zredukowania różnic w stopniach rozwoju poszczególnych regionów i zmniejszenia zacofania najmniej uprzywilejowanych regionów lub wysp, w tym terenów wiejskich”⁶.

3. Instrumenty polityki strukturalnej

Istotną rolę w polityce strukturalnej i regionalnej Wspólnoty odgrywają fundusze strukturalne. Utworzone zostały na podstawie traktatu rzymskiego, Jednolitego Aktu Europejskiego oraz traktatu z Maastricht. W następstwie przyjęcia traktatu z Maastricht w 1991 roku podjęto reformę tych funduszy. Postanowienia traktatu wzmocniły ich rolę. Fundusze strukturalne obejmowały wówczas:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF),
2. Europejski Fundusz Socjalny (ESF),
3. Europejski Rolniczy Fundusz Doradczy i Gwarancyjny (EAGGF),
4. Europejski Instrument Doradczy dla Rybołówstwa (FIFG).

W perspektywie finansowej 2007–2013 pozostały dwa fundusze strukturalne; Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF) i Europejski Fundusz Socjalny (ESF) oraz Fundusz Spójności.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – EFRR (*European Regional Development Fund – ERDF*) został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem nowych krajów: Wielkiej Brytanii i Irlandii. Fundusz ma się przyczyniać do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego koncentrowała się na działaniach na rzecz rozwoju lokalnego oraz zatrudnienia, inwestycjach produkcyjnych umożliwiających tworzenie i utrzymywanie trwałego zatrudnienia oraz inwestycjach w infrastrukturę, które w regionach objętych Celem 1 przyczyniały się do zwiększenia potencjału gospodarczego, rozwoju, dostosowania strukturalnego

⁵ M. Cini (red.), *Unia Europejska – organizacja i funkcjonowanie*, PWE, Warszawa 2007, s. 399.

⁶ A.M. Kowalski, wyd. cyt., s. 59.

oraz tworzenia lub utrzymywania stałych miejsc pracy, w tym inwestowania w infrastrukturę przyczyniającą się do tworzenia i rozwijania transeuropejskich sieci w dziedzinie transportu, telekomunikacji i infrastruktury energetycznej, biorąc pod uwagę konieczność połączenia z centralnymi regionami Wspólnoty regionów strukturalnie upośledzonych na skutek ich wyspiarskiego, śródlądowego lub peryferyjnego usytuowania. Ponadto działalność koncentrowała się na rozwoju turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury, ochrony i poprawy stanu środowiska, rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Europejski Fundusz Społeczny – EFS (*European Social Fund – ESF*) został utworzony na mocy traktatu rzymskiego ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, podpisanego w 1957 roku. EFS jest więc najstarszym funduszem strukturalnym.

Od początku funkcjonowania głównym celem EFS było zwiększenie poziomu zatrudnienia, dlatego skupiał się m.in. na zarządzaniu migracjami robotników w Europie. W późniejszym okresie główny nacisk położono na walkę z bezrobociem wśród ludzi młodych i słabo wykwalifikowanych. EFS przeznacza ponadto środki na pomoc przedsiębiorstwom i pracownikom w przystosowywaniu się do zmian, wspierając nowatorskie rozwiązania w miejscach pracy, uczenie się przez całe życie oraz mobilność pracowników.

Wdrażanie EFS odbywa się poprzez projekty, które są zgłaszane i realizowane przez różnego typu organizacje, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego. Ostateczni beneficjenci projektów EFS to np. indywidualni pracownicy, grupy ludzi, sektory przemysłu, związki zawodowe, jednostki administracji państwowej czy też indywidualne firmy. Odrębną grupą docelową są środowiska szczególnie narażone. Dotyczy to ludzi, którzy mają trudności ze znalezieniem pracy lub z utrzymaniem awansu, np. osoby długotrwale bezrobotne czy kobiety. Warto zaznaczyć, iż ocenia się, że co roku ponad 9 mln ludzi z grup narażonych otrzymuje pomoc dzięki uczestnictwu w projektach finansowanych z EFS. Fundusz powinien się koncentrować na zadaniach wynikających z Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Chodzi głównie o redukcję bezrobocia przez szeroko rozumiane szkolenia i rozwój przedsiębiorczości.

Środki Funduszu są przeznaczane przede wszystkim na:

- rozwój i doskonalenie zawodowe zasobów ludzkich,
- redukcję bezrobocia przez prowadzenie aktywnej polityki zatrudnienia,
- rozwój przedsiębiorczości, kształcenie ludzi w sferze badań i technologii,
- rozwój szkolnictwa zawodowego i wyższego⁷.

Priorytety inwestycyjne funduszy strukturalnych podzielone były początkowo na sześć celów, z których cztery służyły realizacji polityki strukturalnej: pomoc regionom słabo rozwiniętym, gdzie PKB wynosi 75% średniej unijnej, pomoc

⁷ J. Śliwa, *Fundusze Unijne bez tajemnic*, WN WZ Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 62.

w przekształceniu upadających regionów przemysłowych, walka z bezrobociem, dostosowanie pracowników do zmian zachodzących w przemyśle⁸.

W 1999 roku w Berlinie Rada Europejska w ramach Agendy 2000 wyznaczyła na lata 2000–2006 trzy nowe cele polityki regionalnej:

- Cel 1 (regionalny) – promocja rozwoju i przemian strukturalnych regionów zaopóźnionych w rozwoju (PKB *per capita* nie może przekraczać w danym regionie 75% średniej unijnej). Na ten cel przeznaczono 135,9 mld euro, tj. 2/3 środków funduszy strukturalnych;
- Cel 2 (regionalny) – wspieranie ekonomicznej i społecznej konwersji terenów silnie uzależnionych od upadającej gałęzi gospodarki. Na ten cel przewidziano 22,5 mld euro;
- Cel 3 (horyzontalny) – wspieranie modernizacji rynku pracy poprzez szkolenia zawodowe, poprawę dostępu do rynku pracy. Budżet celu na lata 2000–2006 wynosił 24,1 mld euro.

Rozszerzenie Unii w maju 2004 roku o 10 znacznie biedniejszych państw od dotychczasowych członków stanowiło nowe wyzwanie dla polityki regionalnej. Ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba ludności zamieszkującej regiony o poziomie PKB *per capita* poniżej 75% średniej UE i wzrosły dysproporcje między regionami. Nastąpiło obniżenie średniego unijnego poziomu PKB *per capita* o 12,5% i tym samym poprawa pozycji regionów „starej” Unii⁹.

W latach 2004–2006 Polska była największym beneficjentem funduszu unijnych spośród nowych państw członkowskich. W pierwszych trzech latach całkowita alokacja członkowska wyniosła 12,85 mld euro środków wspólnotowych, do czego dołączono zgodnie z wymogami ok. 4 mld polskich środków publicznych i prywatnych. W okresie realizacji Narodowego Planu Rozwoju do 2006 roku trwało wydatkowanie środków pochodzących z programów przedakcesyjnych (PHARE II, ISPA, SAPARD)¹⁰.

W lipcu 2006 roku Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej zatwierdziły rozporządzenia umożliwiające wdrożenie polityki regionalnej w latach 2007–2013. Sformułowano nowe cele polityki regionalnej:

- Cel 1 – dążenie do konwergencji państw członkowskich i regionów,
- Cel 2 – konkurencyjność regionalna i zwiększenie zatrudnienia,
- Cel 3 – europejska współpraca terytorialna¹¹.

Do realizacji powyższych celów służą trzy fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności. Wyłącznie poza politykę spójności dotychczasowe instrumenty finansujące rozwój obszarów wiejskich i rybołówstwo.

⁸ Tamże, s. 6.

⁹ A.Z. Nowak, D. Milczarek (red.), wyd. cyt., s. 295.

¹⁰ F. Helbig, W. Magryś, *Instrumenty Polityki Strukturalnej w Polsce w latach 2007–2013*, Zeszyty Samorządowe nr 8, ŚZGiP, Katowice, lipiec 2007, s. 9.

¹¹ Rozporządzenie Rady Wspólnot Europejskich nr 1083/2006.

Komisja Europejska uznała, że prowadzona w latach 2007–2013 polityka strukturalna powinna nie tylko uwzględniać cele strategii sformułowanej w Lizbonie i Göteborgu, lecz także zapewniać ich realizację poprzez krajowe i regionalne programy¹².

Podejmowane w latach 2007–2013 działania koncentrują się na czterech priorytetach:

1. Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy.
2. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.
3. Poprawa dostępności regionów i poziomu podstawowych usług.
4. Pełne zatrudnienie, poprawa jakości i wydajności pracy¹³.

Priorytety te realizowane są w ramach trzech wymienionych wcześniej celów polityki regionalnej. W ramach pierwszego z nich: Konwergencja i konkurencyjność, pomoc ukierunkowana będzie na niwelowanie różnic w rozwoju gospodarczym najsłabiej rozwiniętych regionów i państw członkowskich z pozostałą częścią obszaru UE.

Drugi cel: Konkurencyjność regionów i zatrudnienie, zakłada podnoszenie konkurencyjności gospodarek regionalnych i poziomu zatrudnienia w regionach. Trzeci cel: Europejska współpraca terytorialna, ma być ukierunkowany na wzmocnienie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej na rzecz zrównoważonego rozwoju terytorialnego Unii Europejskiej. Komisja Europejska zaproponowała, aby 78% środków funduszy zostało zlokalizowanych na obszarach Celu 1, 18% zostanie podzielonych w ramach Celu 2 oraz pozostałe 4% w ramach Celu 3¹⁴.

4. Regionalne programy operacyjne

Ramy systemu polityki rozwoju społeczno-gospodarczego na lata 2007–2013 zostały określone w Polsce przez ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z 11 grudnia 2006 roku (DzU 2006, nr 227, poz. 1658). W ustawie wskazano podmioty prowadzące politykę rozwoju, mechanizmy współpracy między nimi, podstawowe instrumenty służące do realizacji tej polityki oraz źródła ich finansowania. Metody realizacji polityki rozwoju zostały określone w strategii rozwoju i uszczegółowione w programach operacyjnych. Obowiązująca Strategia Rozwoju Kraju (SRK) została przyjęta przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 roku i stanowi podstawowy dokument strategiczny określający cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych siedmiu lat, uwzględnia kierunki rozwoju zawarte

¹² *Nowe partnerstwo dla spójności; konwergencja, konkurencyjność, współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej*, Komisja Europejska, Luksemburg 2004.

¹³ M. Bujnowski, *Reforma polityki spójności UE zaproponowana w trzecim raporcie kohezyjnym*, „Wspólnoty Europejskie” 3(149), marzec 2004, s. 41.

¹⁴ *Narodowy Plan Rozwoju 2007–2013* [dokument elektroniczny], www.npr.gov.pl.

w dokumentach strategicznych oraz politykach Unii Europejskiej. Planem wykonawczym realizacji SRK w oparciu o środki pochodzące z budżetu UE jest Narodowa Strategia Spójności (NSS)¹⁵.

Narodowa Strategia Spójności została zaakceptowana przez Komisję Europejską w maju 2007 roku i stanowi dokument określający priorytety i obszary wykorzystania środków finansowych pochodzących z budżetu UE w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności.

Programy strategiczne w okresie finansowania 2007–2013 w Polsce obejmują:

1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
3. Program Operacyjny Obszarów Wiejskich 2007–2013,
4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013,
5. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013,
6. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
7. Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich.

Ważnym instrumentem wdrażania Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia są regionalne programy operacyjne (RPO) zarządzane przez samorządy poszczególnych województw. Jednym z nich jest Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007–2013.

Na realizację 16 regionalnych programów operacyjnych przeznaczono ok. 15,9 mld euro (26,8% całości środków unijnych na lata 2007–2013). Podstawowy cel RPO to podnoszenie konkurencyjności regionów, promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez tworzenie warunków do wzrostu inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym. Działania określone w RPO są koordynowane z podejmowanymi w ramach pozostałych PO.

Głównymi grupami beneficjentów RPO są jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy. Podstawowe typy inwestycji w RPO koncentrują się wokół: inwestycji w infrastrukturę lokalną i rozwój przedsiębiorczości, wzmacniania funkcji miejskich i metropolitalnych, rozwoju turystyki, rozwoju lokalnej infrastruktury społecznej, rozwoju społeczeństwa informacyjnego, ochrony dziedzictwa kulturowego, rewitalizacji obszarów powojсковych i przemysłowych, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, promowania regionalnego produktu i usług, ochrony przeciwpowodziowej, rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

¹⁵ *Bilans otwarcia programów operacyjnych realizowanych w latach 2007–2013. Perspektywa regionalna*, „Przegląd Regionalny” nr 1, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008, s. 6.

5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007–2013

Z 16 programów regionalnych jednym z największych pod względem rozmiarów wydatków jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego (RPO WSL), formalnie przyjęty przez Komisję Europejską 13 marca 2007 roku. Program ten finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. „Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infratechnicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej¹⁶.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 realizowany jest w ramach celów szczegółowych. Każdy cel szczegółowy realizowany jest przez jeden priorytet programu:

1. Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki opartej na wiedzy; Priorytet: Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość.

2. Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie; Priorytet: Społeczeństwo informacyjne.

3. Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu; Priorytet: Turystyka.

4. Wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego; Priorytet: Kultura.

5. Ochrona i poprawa jakości środowiska; Priorytet: Środowisko.

6. Wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa; Priorytet: Zrównoważony rozwój miast.

7. Ukształtowanie efektywnego, zintegrowanego systemu transportowego; Priorytet: Transport.

8. Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa o wysokich kwalifikacjach zawodowych, poszukiwanych na rynku pracy; Priorytet: Infrastruktura edukacyjna.

9. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców; Priorytet: Zdrowie i rekreacja. W celu sprawnej realizacji programu wprowadza się priorytet uzupełniający:

10. Priorytet: Pomoc techniczna.

¹⁶ Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013, Urząd Marszałkowski, Katowice, grudzień 2009, s. 9.

Na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 przeznaczono 1712,98 mln euro ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wnioskodawcy mogą się ubiegać o dofinansowanie na realizację projektów w wysokości maksymalnie 85% (z wyjątkiem Priorytetu X: Pomoc techniczna, dla którego dofinansowanie wynosi do 100%)¹⁷.

Z RPO WSL można otrzymać dofinansowanie na różnego rodzaju projekty, w szczególności na przedsięwzięcia dotyczące budowy lub modernizacji infrastruktury drogowej, kulturalnej, edukacyjne i ochrony zdrowia oraz sportowej i turystycznej. Firmy mogą się ubiegać o dofinansowanie inwestycji związanych z rozbudową lub modernizacją mikro-, małego lub średniego przedsiębiorstwa. Finansowane są również projekty doradcze i z zakresu promocji inwestycyjnej oraz promocji turystyki i kultury. Duże projekty realizowane obecnie w województwie śląskim to m.in.: kontynuacja budowy Drogi Trasy Średnicowej „Zachód” (1371,57 mln zł), budowa nowej siedziby Muzeum Śląskiego w Katowicach (243,58 mln zł), rozwój infrastruktury turystycznej Subregionu Południowego (201,17 mln zł), infrastruktura okołolotniskowa Międzynarodowego Portu Lotniczego w Pyrzowicach (wodno-ściekowa i centrum logistyczne), Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (inicjatywa Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach), Szybka Kolej Regionalna Tychy – Dąbrowa Górnicza i wiele innych.

Wymienione inwestycje są przykładem wszechstronnego wykorzystania środków europejskich. Przy ich budowie powstają nowe miejsca pracy, zatrudniane są do współpracy małe i średnie przedsiębiorstwa, na których rozwój również przeznaczane są środki z RPO WSL. Dlatego oceniając wykorzystanie środków polityki strukturalnej, należy patrzeć na problem w długim okresie: to nie tylko inwestycje, drogi, biblioteki, które powstają obecnie, ale inwestycje te stworzą miejsca pracy również w przyszłości, przyczyniają się do rozwoju regionu, są szansą na ściągnięcie inwestorów zagranicznych i kolejne miejsca pracy.

6. Zakończenie

Osiągnięcie postawionych celów regionalnych jest możliwe w okresie 2007–2013, Polska jest bowiem beneficjentem unijnej polityki strukturalnej i spójności. Środki te, rozsądnie wykorzystane, pozwolą nadrobić dystans cywilizacyjny: poprawić infrastrukturę i środowisko, inwestować w kapitał ludzki, mogą stanowić impuls rozwojowy dla polskich przedsiębiorstw.

Efekty poprzednich okresów wykorzystania środków unijnych w postaci programów przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych są widoczne w gospodarce, nauce i środowisku w województwie śląskim. Obecnie zastosowano lepsze mechanizmy programowania, wprowadzania i monitoringu. Przy zaangażowaniu odpowiedzial-

¹⁷ Tamże, s. 10.

nych instytucji i społeczeństwa wykorzystanie przyznanych funduszy wpłynie na trwałą i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny (przy poszanowaniu środowiska) województwa śląskiego i kraju.

Literatura

- Bilans otwarcia programów operacyjnych realizowanych w latach 2007–2013.*
- Bujnowski M., *Reforma polityki spójności UE zaproponowana w trzecim raporcie kohezyjnym*, „Wspólnoty Europejskie” 3(149), marzec 2004.
- Cini M. (red.), *Unia Europejska – organizacja i funkcjonowanie*, PWE, Warszawa 2007.
- Ekstanowicz B., Malinowski M.J., *Polityka strukturalna Unii Europejskiej*, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2010.
- Helbig F., Magryś W., *Instrumenty Polityki Strukturalnej w Polsce w latach 2007–2013*, Zeszyty Samorządowe nr 8, ŚZGiP, Katowice, lipiec 2007.
- Kowalski A.M., *Polityka regionalna w Unii Europejskiej w Irlandii i Wielkiej Brytanii w latach 1989–2006*, SGH, Warszawa 2008.
- Narodowy Plan Rozwoju 2007–2013* [dokument elektroniczny], www.npr.gov.pl.
- Nowak A.Z., Milczarek D. (red.), *Europeistyka w zarysie*, PWE, Warszawa 2006.
- Nowe partnerstwo dla spójności; konwergencja, konkurencyjność, współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej*, Komisja Europejska, Luksemburg 2004.
- Perspektywa regionalna*, „Przegląd Regionalny” nr 1, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013*, Urząd Marszałkowski, Katowice, grudzień 2009.
- Śliwa J., *Fundusze unijne bez tajemnic*, WN WZ Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.
- Rozporządzenie Rady Wspólnot Europejskich nr 1083/2006.

THE ROLE OF THE EU STRUCTURAL POLICY IN THE DEVELOPMENT OF SILESIAN VOIVODESHIP

Summary: The necessity to carry out a structural policy within the European Union results from the large diversification of social and economic development in the member states and from huge regional disproportions observed in the countries in question. Structural funds play the major role in the Community structural and regional policies. The 2007-2013 financial perspective predominantly refers to the European Regional Development Fund and the European Social Fund. Out of sixteen regional programs being currently implemented in Poland it is the Regional Operational Program of Silesian Voivodeship that is the largest in terms of expenditures involved. The program is financed within the European Regional Development Fund and it mainly aims at stimulating dynamic development while at the same time enhancing social, economic and spatial cohesion of the region.

Keywords: structural policy, structural funds, Regional Operating Programme of Silesian Voivodeship.